

Textil se vrací na Liberecko: Kdysi prosperující centrum textilu se mění v centrum světových inovací

21. 03. 2022 12:32

Cesta, jak udržet textilní průmysl v Česku konkurenceschopný, vede přes pokročilé technologie. V roce 2018 necelá třetina, přesněji 28,5 % českých textilních firem intenzivně digitalizovala a automatizovala své výrobní závody. Liberecko, kdysi přezdívané rakouský Manchester, dnes na textilní výzkum a vývoj sází a evidentně se mu to vyplácí. Inovují zde výzkumná centra, firmy i samospráva.

Symbolem úpadku tradičního textilního průmyslu se na Liberecku stal osud Textilany, kterou před skoro dvaceti lety srovnaly se zemí bagry. „Série nešťastných manažerských rozhodnutí v devadesátých letech vedla k tomu, že podnik neudržel, podobně jako řada dalších, tempo s vývojem ve světě, nedokázal efektivně inovovat a hledat nová odbytí i mimo tradiční konfekční obor,” říká Libuše Fouňová, manažerka klastru technické textilie CLUTEX, která v Textilaně působila až do jejího zániku na počátku nového milénia.

Inovace proti úpadku

Co se Liberci v uplynulých dekádách podařilo, je udržení vědecko-výzkumných kapacit. Prim zde hraje Technická univerzita v Liberci. Textilní tradice na TUL sahá až do roku 1960, kdy vznikla Fakulta textilní. Ve vzdělávání, ale i ve vývoji spojuje technologické a materiálové směry s těmi uměleckými a designovými, čímž jsou dodnes evropským unikátem.

„Ostatně jeden z globálních fenoménů doby, nanovlákná, respektive jejich průmyslovou výrobu, vyvinul před dvaceti lety tým fakulty textilní vedený prof. Oldřichem Jirsákem. Velkým tématem je dnes pro nás problematika udržitelnosti. Stojí před námi výzvy v podobě recyklace smart a technických textilií či velkého segmentu textilií používaných v automotive,” říká děkan Fakulty textilní Technické univerzity v Liberci Vladimír Bajzík a dodává, že s nanovláknami a textilem obecně pracují také jeho kolegové na dalších pracovištích, například na Fakultě strojní, kde vyvíjejí a zdokonalují stroje a zařízení užívané v textilním průmyslu.

Na TUL tvoří oblast textilních strojů 15 procent celkového portfolia patentů. Zaměřují se především na stroje pro výrobu nanovláken, tkanin a netkaných textilií. Mezi lety 2016 a 2021 TUL vlastnila nebo spoluvlastnila celkem 247 patentů a užitných vzorů. Tím nejcennějším byl zmiňovaný způsob výroby polymerních nanovláken s odhadovanou valuací téměř 1,4 mil. USD.

Vývoji textilních strojů se v kraji tradičně věnuje Centrum rozvoje strojírenského výzkumu VÚTS. Dohromady vlastní devatenáct patentů v oblasti textilních strojů. „*Naši vývojáři se k textilním kořenům hrdě hlásí, svědčí o tom ostatně i jejich výsledky. S taiwanským výzkumným ústavem TTRI jsme vyvinuli cenami ověřený tryskový stav DIFA pro tkaní třírozměrné tkaniny. Sami jsme během koronavirové pandemie vyvinuli stroj na výrobu roušek s vloženou nanovrstvou,*” jmenuje aktivity výzkumného centra generální ředitel prof. Miroslav Václavík.

Textil zpátky v kraji

Textilní průmysl zaměřený na pokročilé technologie zaznamenal v Libereckém kraji v uplynulé dekádě růst obrátu o 34 %. Textilu se daří dobývat ztracené pozice, a to v segmentech s vyšší přidanou hodnotou. Potvrzuje to i úspěch Drylock Technologies z Hrádku nad Nisou, v současnosti jedné z nejrychleji rostoucích firem v kraji, která se zároveň řadí mezi desítku největších firem v regionu podle obrátu. Uplatnění zde nachází řada absolventů Technické univerzity v Liberci s odborností textil a nanotechnologie.

V kraji působí i řada menších vysoce růstových textilních firem. Dařilo se výrobcům dětských látkových plen Petit Lulu, který za uplynulou dekádu vyrostl téměř na čtyřnásobek, výrobcům lezeckého vybavení a osobních ochranných prostředků Singing Rock nebo výrobcům kobereců Associated Weavers, kteří svůj obrat zdvojnásobili.

Pokročilé textilní technologie podporují i dotační programy Libereckého kraje. „*Od roku 2018 jsme z Regionálního inovačního programu textilním výrobcům poslali necelý milion korun. Podpořili jsme vývoj prototypů funkčního oblečení z hi-tech textilních materiálů i projekt usilující o vývoj nové ekologicky odbouratelné textilie,*” říká radní pro resort hospodářského a regionálního rozvoje, evropských projektů, územního plánování a rozvoje venkova Jiří Ulvr a dodává, že v loňském roce kraj podpořil inovace napříč odvětvími téměř třemi miliony korun a Regionální inovační program otevře opět letos v květnu.

Malé regionální výrobce, tedy i ty textilní, sdružuje projekt Liberecký kraj sobě. Najdou se mezi nimi příklady aplikace špičkového regionálního výzkumu do praxe. Jedním z nich je firma z Vratislavic nad Nisou OutdoorKWAK produkující péřové výrobky. „*Ve svitavské společnosti Nanomembrane nám na polyamid pro spacáky laminují nanotechnologickou membránu, čímž mu dodávají žádoucí vlastnosti. Ještě donedávna se jednalo o technologii používanou převážně pro armádní účely. My jsme ji dokázali zašít do běžného textilního výrobku a udělat z něj špičku na trhu v paropropustnosti a voděodolnosti,*” říká David Pařízek, spolumajitel OutdoorKWAK.

V Libereckém kraji působí i řada nezávislých návrhářů pracujících s tradičními materiály, lnem nebo konopím a také startupy, které se často rekrutují z podhoubí univerzity.

Univerzitní soutěž Startup TUL a spolupráce na vývoji *nastartovala* podnikání startupisty Martina Skalníka ze společnosti MASK Gear, který vyrábí batoholedvnyky Binder určené především pro běžce. „*Textilnické zázemí regionu jsem začal naplno vnímat během spolupráce s*

univerzitou, kdy jsme společně ladili pokročilejší stříhy Binderů. Velmi mi to pomohlo při rozjezdu podnikání,” říká Martin Skalník a dodává, že od začátku staví svůj produkt na české výrobě a pokud možno i českých materiálech.

O projektu Textil se vrací na Liberecko

[Agentura regionálního rozvoje](#) ve spolupráci s [Libereckým krajem](#) a organizacemi spojenými v regionu s odvětvím textilu připravuje na rok 2022 sérii analýz, článků a rozhovorů na téma návratu pokročilých textilních technologií, textilních trendů a zajímavých lokálních výrobců do Libereckého kraje.

Během března a dubna přineseme příběhy [OutdoorKWAK](#) (výrobce spacáků s hi-tech nanomenbránou, unikátní řešení ve světovém měřítku), [MASK Gear](#) (patentovaná batoholedvinka pro běžce oceněná prvním místem v soutěži StartupTUL), MYM-eco (Martina Benešová a její udržitelná móda z přírodních materiálů), X.style (patrně jediný 100% český výrobce kšiltovek v Česku), Konopík (přírodní matrace a konopný textil z Jizerských hor), Atelier Edgart (v zahraničí oceňovaná rodinná značka produkující limitované oděvní kolekce ze lnu) a dalších. Všechny subjekty spojuje příslušnost k projektu [Liberecký kraj sobě](#).

První půlrok mapování vyvrcholí 12. května 2022 akcí PechaKucha Night Liberec vol. 6 s osobnostmi textilního odvětví v kraji.

Posláním Agentury regionálního rozvoje je poskytovat expertní podporu a realizovat konkrétní rozvojové aktivity ve prospěch Libereckého kraje, a v důsledku jeho obyvatel, podnikatelů a institucí v regionu. Jednou z aktivit je právě podpora vědy, výzkumu a inovací v kraji v rámci projektu „Smart Akcelerator II Libereckého kraje“ CZ.02.2.69/0.0/0.0/18__055/0016369 financovaného z prostředků Evropské unie, MŠMT a Libereckého kraje.

ARR je držitelem [regionální značky 1012+](#) a provozuje stejnojmenný informační webový portál a rozcestník příležitostí v oblasti vědy, výzkumu a inovací v kraji pod Ještědem.

TZ: ARR